

I heard from the esteemed rabbinic figure, our master Rabbi Nahman of Horodenka [d. 1765] a comment on the words of the aforementioned rabbi [the Besht]: That one should focus with every verbal expression – submission, separation, and sweetening. ...

One should go out from the character of strictness [*gevura*] and not judge anyone negatively, but rather enter with mercy and judge everyone favourably. Even if one sees some ugliness from his fellow he should feel it is for his benefit – that he should discern a small bit of [that ugliness] within himself and repent for it even in his thought. This is indeed for his own good, for if he was alone he would deem himself a pious man; whereas now [he will not]. And it appears to me, that this is the explanation for the verse “It is not good for person to be alone,” [Genesis 2:18] for this reason – rather, “I will create a helper” from that which is “against him.” And understand. And therefore if a bad neighbour disturbs his prayer or his Torah study or some other distraction, he should take heart that it is for his benefit, in that he did not have directed concentration, and this distraction was sent to him so that he should sense [it] and strengthen himself more. And in such cases “A wise person will hear and will increase learning” [Proverbs 1:5].

And the main point is to understand that God is everywhere and involved in all a person’s dealings. If so, even in storytelling a person can sense matters of the Creator, as in his Torah study and his prayer.

And he also explained the meaning of “We shall do and we will fathom,” that it applies to every person and at every time. For through action – literally – a person is able to fathom and understand how to act for the sake of service of God. This is true whether for prayer, where he can literally perform the action and then understand, and similarly for Torah study, when done with deep attachment to God, there will be afterwards fathoming to understand. And similarly with all material matters. Understand this.

שמעתי מהרבני הוותיק מוהר"ן [=ר' נחמן מהורדנקה, נפטר 1765] פי' [=פירושו] על דברי הרב הנ"ל [=הנזכר לעיל; דהיינו הבעש"ט] שיכוין בכל דיבור – הכנעה והבדלה והמתקה ...

שיצא ממדת הגבורה, שלא ללמד חוב על בני עולם רק שיפנס ברחמים, וילמד זכות על כולם, גם שרואה דברי כעירות מחבירו ירגיש שהוא לטובתו, שיבחין בעצמו שיש בו שמץ מנהו וישוב תשובה ממנה גם במחשבה. וזה טובתו, שאלו הי' יחיד הי' סובר שהוא חסיד, משא"כ [=מה שאין כן] עתה. ונ"ל [=ונראה לי] שזהו פי' לא טוב היות האדם לבדו [בראשית ב, יח] מטעם זה, רק אעשה לו עזר מן כנגדו שיבחין שיש בו שמץ מזה והבן. ולכך אם ע"י [=על ידי] שכן רע מבלבל תפלתו או תורתו או שאר ביטול, יתן לב שהוא לטובתו, שלא הי' בכונה ישרה, ושלחו לו ביטול זה להרגיש ויתחזק יותר. וכיוצא בזה ישמע חכם ויוסף לקח [משלי א, ה].

והעיקר להבין שהש"י [=שה' יתברך] בכל מקום ובכל עסקיו. א"כ [=אם כן] גם בסיפורי דברים יוכל להרגיש עניני הבורא ית' כמו בלימודו ותפלתו.

וגם ביאר ענין "נעשה ונשמע" שהוא בכל אדם ובכל זמן כי ע"י [=על ידי] עשי' כפשוטו יוכל לשמוע ולהבין איך יתנהג בו לעבודת הש"י [=ה' יתברך], והוא בין בתפלה יעשה עשי' כפשוטו ואח"כ [=ואחר כך] ישמע, וכן בתורה ע"י [=על ידי] דביקות עשי' יהיה אח"כ [=אחר כך] שמיעה להבין, וכן בכל

And the main thing is to remove the sadness and grasp joy.

And he related a dream that he had when he was in the Land of Israel and he was perplexed about whether he should leave the Land for undisclosed reasons, etc. Until he saw in a dream that a person told him that there are a number of doctors who prescribe medicines that are bitter liquids. But the best doctor prescribes a medicine that is a liquid that is sweeter than honey.

This is the aforementioned matter: That through fasting, ascetic practices, and constant study – sadness overwhelms, and the person brings negative judgment against people of the world who do not do as he does, as they forsake eternal life, [in favour of temporal life]. This is like the story of R[abbi] Sh[imon] b[en] Y[ohai] and his son who left the cave – as described in the Talmud Tractate Shabbat [33b] – until a heavenly voice resounded: “Return to your cave,” etc. And this is medicine through bitter waters. As opposed to this medicine in this way that he [~the Besht?] will give him.

But with regard to any unworthy trait that he sees in his fellow – it is for his own benefit, as stated above – this is a medicine that is sweeter than honey, to arouse mercy in the world.

And it is incumbent on every person to know that God is in every matter, and he should act as described above, then it becomes a sweet medicine without self-affliction at all, and it will be pleasing to him and he will be fragrant. And “the words of the a wise person’s mouth are gracious” [Ecclesiastes 10:12].

עניני גשמיים והבן.

והעיקר להסיר העצבות ולאחוז בשמחה.

וסיפר מה שחלם לו כשהוא בא"י [=בארץ ישראל], והיה נבוך אם לצאת לח"ל [=לחוץ לארץ] מחמת טעמים הכמוסים לו וכו', עד שראה בחלום שאחד סיפר לו שיש כמה רופאים הנותנים רפואות ע"י [=על ידי] משקה מר, אך זה הרופא יותר טוב שנותן רפואה ע"י [=על ידי] משקה מתוק מדבש.

והוא ענין הנ"ל [=הנזכר לעיל]: שע"י [=שעל ידי] תענית וסגופים והתמדת לימודו – גובר העצבות, ומלמד חוב על בני עולם שאינן עושין כמעשיו ומניחין חיי עולם וכו', וכמעשה דרשב"י [=דרבי שמעון בן יוחי] ובנו שיצאו ממערה הנז' בש"ס דשבת [דף לג ע"ב] עד שיצא ב"ק [=בת קול] חזרו למערתכם וכו', והוא רפואה ע"י [=על ידי] מים מרים. מה שאין כן רפואה זו, בדרך זה שיתן לו.

אף בכל דבר מגונה שרואה בחבירו שהוא לתועלת עצמו וכנ"ל [=וכנזכר לעיל], הוא ע"י [=על ידי] משקה מתוקה מדבש לעורר רחמים בעולם.

ועל כל אדם שידע שהש"י [=שה' יתברך] הוא בכל דבר פרטי ויתנהג כנ"ל [=כנזכר לעיל], אז היא רפואה מתוקה בלי שום סיגוף, ויערב לו ויבושם. ודפח"ח [=דברי פי חכם חן, קהלת י, יב]:

ר' יעקב יוסף מפולנאה, תולדות יעקב יוסף, קארעץ תק"מ
דף רא ע"ב – רב ע"א, דברים ששמעתי ממורי זלה"ה, אות כה